

tențe. De pildă — dansul din actul I sugerează o gavotă din Franța veacului al XVIII-lea; sau, toți acei caballeros care își permit să rămână tot timpul acoperiți în fața doamnelor (în Spania timpului, numai los grandes, granzii, aveau privilegiul de a rămâne acoperiți, în fața regelui); și, în definitiv, nici pronunția corectă a cuvintelor spaniole nu este chiar atât de diferentă (de ce se pronunță: dona, Andreea, Valladolid, señor, senora, — ba, la un moment dat, pronunția devine italianizată: signor, signora).

Possibilitățile artistice superioare ale Municipalityului, apreciate de toată lumea, nu permit să i se discute realizările cu o exigență scăzută. Dimpotrivă. Este de

aceea oare exagerată pretenția de a fi operate unele retușări în spiritul textului, pornindu-se de la considerarea adevăratului Tirso de Molina — care este *altceva* decât Lope de Vega?

În ambele cazuri regia a fost preocupată mai mult de plastică și mișcare decât de idei, în ambele cazuri a lipsit comicitatea. Problemele montării comediei spaniole la noi au rămas, pentru moment, deschise, concepția stilistică și ritmul fiind cele mai discutabile. În ceea ce privește spectacolele discutate, preferința noastră merge spre cel de la Galați, în orice caz mai viu, mai interesant, mai aproape de condițiile cerute de textul lui Tirso.

Ovidiu DRIMBA

Moravurile filistinilor

Teatrul Național Iași: *Moralitatea doamnei Dulcka* de G. Zapolska

În afară de *Winterset* (Pogoară iarna), Teatrul Național din Iași a mai prezentat, în cadrul Concursului tinerilor actori, și spectacolul cu piesa *Moralitatea doamnei Dulcka* de Gabriela Zapolska.

Autoarea dovedește în conturarea personajelor și a situațiilor acestei comedii de moravuri (a cărei acțiune este plasată cu câțiva ani înaintea primului război mondial), un pătrunzător spirit de observație, care nu se pierde în amănunte, sau, mai bine zis, nu se rezumă la amănunte. Ea face, de-a lungul celor trei acte, un cuprinzător examen al moravurilor mic-burghize. În adevăr, membrii familiei Dulski sînt urmăriți de autoarea poloneză cu interesul analistului de laborator care, după fiecare experiență, își notează rezultatele. Personajele sînt puse să ia atitudine în fața unor întâmplări care, inedite pentru fiecare ca individ, sînt, totuși, obișnuite categoriei sociale pe care o reprezintă.

Doamna Dulcka, soțul, nepoata și copiii ei ilustrează, fiecare, câte o treaptă diferită a filistinismului mic-burghez, a eticii fariseice, călăuzită numai de dorința parvenirii. În acest climat moral, unde totul pare să se petreacă după anumite reguli, fără întrebări și nelămuriri, fără probleme, tinărul Zbyszko, fiul cel mai mare al Dulskilor, trăiește drama intelectualului mic-burghez ajuns la conștiința precariității condiției sale sufletești, și care —

sceptic și incapabil să ia o hotărîre — rămîne victima propriei sale nimicnicii.

Dezvăluirea legăturii lui Zbyszko cu servitoarea provoacă o furtună în sinul familiei, o furtună repede înăbușită, soluționată potrivit concepțiilor morale ale doamnei Dulcka, după care totul reîntră în „normal”.

Cele arătate de autoare au fost, însă, suficiente pentru ca spectatorul să-și dea seama că aparenta stare „normală”, că viața aceasta calmă, „moralitatea” apărută de doamna Dulcka se sprijină pe picioare de lut.

Dar zugrăvirea moravurilor unei categorii sociale nu poate fi concludentă în afara conturării unor caractere tipice, reprezentative. Piesa Gabrielei Zapolska se reazemă deci, în ultimă analiză, pe înfățișarea cit mai pregnantă a unor *caractere*. Era normal atunci ca interpretarea să urmeze această cale tînzind la reconstituirea atmosferei și la zugrăvirea, nuanțată cit mai firesc, a caracterelor. Pe drept cuvînt, regizorul Traian Ciurea, a îndrumat, în general, interpretarea pe linia unei compoziții veridice, căutînd totodată să creeze o anume atmosferă care se resimte apăsător — chiar atunci cînd spectatorii sînt îmboldiți să rîdă — ca un fundal pe care se proiectează perspectivele istorice ale mediului social reprezentat de familia Dulski. Este vorba de drama intelectualului Zbysz-

Scenă din actul I

ko, a țărancei Hanka, ori de nedumeririle naivei Melo, fiică mai mică a doamnei Dulska.

Reușind să închege această atmosferă, regizorul a rezolvat în bună parte dificultățile pe care le presupune înscenarea unei comedii amare, cum poate fi considerată piesa autoarei poloneze. Interpretii, mai ales cei tineri, au izbutit să se transpună în atmosferă și — totodată — s-o întrefină. E locul să menționăm, în acest sens, compoziția interesantă a lui Const. Săsăreanu, aceea a Virginiei Raiciu și, mai mult ca linie, jocul interiorizat al Corneliiei Jurașoc-Gheorghiu. Însă regizorul ar fi putut să accentueze atmosfera veridică a spectacolului, dacă și-ar fi concentrat atenția și asupra unor sectoare deficitare ale interpretării: pronunția și intensitatea vorbirii unor actori, dozajul glasurilor și al mișcării altora, sau dacă n-ar fi scăpat din vedere ritmul în descreștere al spectacolului către final, sau rezolvarea deficitară a rolului Hanka.

Datorită acestor neajunsuri, Const. Săsăreanu nu a fost la fel de convingător în toate actele. Deși interpretarea sa depășește linia mijlocie, trebuie să spunem că, în momentele de violență, intonațiile sale de-

vin crisplate, precipitate, glasul i se strângulează, vocalele își pierd claritatea. Intervenția mai hotărîtă a regizorului ar fi fost desigur folositoare pentru interpret. Tot așa, caracterul Hankăi, care a fost conturat de Virginia Raiciu cu sensibilitate și cu mult simț al firescului în primele două acte, apare inconsecvent, lipsit de unitate, datorită finalului, unde, actoricește vorbind, s-ar fi cerut o altă rezolvare a momentului plecării din casa Dulski.

Gilda Marinescu s-a dovedit o interpretă bogată în mijloace, capabilă să compună cu strălucire un rol de caracter. Jocul său ar câștiga însă în cursivitate dacă nu ar face abuz de mișcare și de un debit precipitat.

Spectacolul se bucură însă și de aportul unor actori cu experiență, alături de care cei tineri se supraveghează, devenind mai exigenți cu ei înșiși. Notăm prezența în distribuție a eminenței artiste Ani Braeschi, care a jucat rolul dificil al doamnei Dulska. Interpreta a pus multă energie și vervă demascatoare în conturarea personajului, deși pe alocuri a îngroșat intențiile, depășind astfel acea ținută sobră în compoziția despre care am vorbit mai sus. Cei alți interpreți care au contribuit la succesul

spectacolului sint: Remus Ionașcu, în rolul aproape lipsit de text dar nu și de semnificație al domnului Dulski, apoi Felicia Bondari și Virginia Veber.

În ansamblu — un spectacol bine gândit, remarcabil prin atmosferă și ținută, dar inegal ca interpretare și ritm.

N. BARBU

○ performanță

Teatrul de Stat Brăila: *Paharul cu apă de Scribe*

Paharul cu apă al lui Scribe s-a răsurnat peste scena Teatrului C.C.S. din Capitală ca și peste spectatori, și mai ales peste ei, scuturându-i din toropeală și încercându-i într-o stupoare rar încercată. Dar cronicarului dramatic nu-i este îngăduit să-și piardă cumpătul nici chiar atunci când vizionează o piesă care, după cum ne informează în programul de sală polivalentul Gabriel Negri (regizor, decorator, costumier, codramaturg, istoric etc.), este o „...comedie ce se joacă mult deoarece procură o variată gamă creatoare interpretării și produce în public un interes vădit față de înfringerea realităților legate de lanțul influențelor“ (!).

Spectacolul oferit de Teatrul din Brăila în turneul său bucureștean a fost, într-adevăr, o performanță pe toate planurile, sub toate unghiurile; o performanță, un exemplu de felul cum nu trebuie să fie, cum nu trebuie să ajungă un teatru.

Cu vreo doi ani în urmă, admiram pe scena acestui teatru o realizare a întregului colectiv: piesa lui Gorki *Micii burghezi*. Rețineam atunci cu plăcută surprindere că teatrul acesta avea ținută, măiestrie, bun gust, probitate. Amintirea acestui spectacol ne îndreptăța să grăbim pasul spre teatrul din Lipscani, spre a înnoi plăcuta impresie ce-o aveam. Și impresia a fost ce-i drept „innoită“, ba chiar înlocuită cu o alta, contrară celei dintii. Am avut prilejul celui mai grăitor exemplu negativ. O trupă (spun trupă, fără ca această calificare să fie o simplă scăpare din condei) alcătuită, aș fi inclinat să spun, la voia întâmplării, din vreo două elemente promițătoare și mai mulți diletanți dornici să încerce senzația neobișnuită a apariției costumate dinaintea unui public.

Spectacolul însă nu a fost o simplă și modestă manifestare diletantă, animată doar de acea bunăvoință și pasiune care, ele, ar fi de natură să stîrnească printre spec-

tatori suflul generozității și al simpatiei și să creeze ambianța unor nesfîrșite circumstanțe atenuante. Reprezentația brăilenilor nu a fost de loc o astfel de manifestare. *Paharului cu apă* al lui Scribe i-au rinduit sorții să apară într-o concepție cu totul și cu totul nouă, cu lux de zel explicativ, căci tilcurile piesei trebuiau cu orice preț „lămurite“ prin câteva lozinci care să-ți meargă la inimă. S-a confecționat așadar un prolog care a fost rostit de un compars ce purta un costum de epocă (dintr-o epocă oarecare). Explicațiile aduse nu puteau decît să sporească... combativitatea lui Scribe. Astfel, Scribe a devenit mai combativ decît s-ar fi putut imagina vreodată. Personajele lui s-au izbăvit din masca păcătosului veac în care au trăit, ba chiar s-au mutat cu câteva leghe bune, pe plaiurile noastre. Și dacă dintr-o prejudecată (de astă dată a lui Gabriel Negri) nu și-ar fi păstrat costumele îmbrăcate în grabă într-un muzeu, nu ar fi lipsit prea mult ca, furați de atît de fermecătoarea rezonanță autohtonă a ducesei de Marlborough, să ne reproșăm că n-am situat-o încă printre florile atît de plastice mahalale a Veseliei.

Spiritul în care a fost jucată piesa este cu modestie indicat de regizor în cuvîntul cuprins în programul său: „Realizarea noastră a căutat să scoată în relief caracterul principal al comediei, folosind condițiile istorice de stil ale figurilor specifice timpului. Pentru a imprima liniile esențiale ale spectacolului, m-am servit de o expresie vie și unitară, atît în interpretare cît și în decor sau costume“.

Insuflețiți de acest crez, tovarășii de la Brăila au pornit la treabă. Un tovarăș (Gabriel Negri) și-a luat sarcina de răspundere de a peria puțin piesa și de a o condimenta cu ceva combativitate, cît mai directă cu putință. Odată acest prag trecut, un alt tovarăș (G. Negri) a intrat într-un